

Právo životního prostředí II

(MP904Zk)

Zdroje financování ochrany životního prostředí

Ekonomické nástroje v ochraně životního prostředí

katedra práva
životního prostředí
a pozemkového práva

Podzim 2017

Mgr. Vojtěch Vomáčka, Ph.D., LL.M.

Let them eat pollution?

The measurement of the costs of health-impairing pollution depends on the forgone earnings from increased morbidity and mortality. From this point of view a given amount of health-impairing pollution should be done in the country with the lowest cost, which will be the country with the lowest wages. I think the economic logic of dumping a load of toxic waste in the lowest-wage country is impeccable and we should face up to that.

- Lawrence Summers, "Let them eat pollution,"
The Economist, February 8, 1992.

MY

NEIGHBORHOOD

IS

KILLING

ME

Vláda dá zemědělcům peníze za letošní suchu a mrazy

Na zmírnění škod, se kterými se letos potýkalo Česko kvůli suchu a mrazům, dostanou zemědělci a pěstitelé dvě miliardy ze státního rozpočtu. Celkem 208 milionů korun jako náhradu za úrodu obdrží také ovocnáři a lesní školkaři.

25.9.2017

SDÍLEJTE:

REKLAMA
Nejste spokojeni s vaším HR systémem? Je čas na změnu
Používá vaše společnost zastaralý HR systém, ve kterém je vše pracné? Přepisujete podklady z docházkového systému ručně při zpracování...

DALŠÍ ČLÁNKY Z RUBRIKY

V Česku chybí až 300 tisíc řemeslníků. Firmy je lákají na manažerské platy

Tunel za miliardu. Železničáři chtějí zrychlit cestu z Prahy na sever

Nové mrakodrapy vyrostou v Praze na třinácti místech

Města hledají miliony na vyšší platy. Štát pošle jen dvě třetiny nutných peněz

Osirelé řeky. Rejdařům v Česku proude padá byznys

-50 % na cestovní pojištění

SJEDNAT ZDE

S námi vám teplota

Revize kotlů a údržba ústředního topení

REKLAMA

PŘÍSTUPY K REGULACI ZNEČIŠŤOVÁNÍ

- **Nástroje přímé regulace**
- **Ekonomické nástroje (nepřímé)**
- **Dobrovolné nástroje**
- **Přímé aktivity státu na ochranu ŽP**

NÁSTROJE PŘÍMÉ REGULACE

- Všeobecné nástroje prevence
- Limity znečišťování
- Požadované technologie
- Administrativní nástroje (souhlasy, povolení, stanoviska)
- Zákazy/příkazy (povinnosti subjektů)
- Plošné mechanismy ochrany
- Kontrola, donucení, sankce
- Pravidla pro odstraňování protiprávních stavů

EKONOMICKÉ NÁSTROJE

- **Cíl** – podporovat ekonomické chování za účelem zlepšení kvality ŽP
- **Funkce:**
  - motivační
  - zdrojová a kompenzační
  - zajišťovací
  - internalizace externalit

EKONOMICKÉ NÁSTROJE

NÁSTROJE NEGATIVNÍ STIMULACE:

- Poplatky za znečišťování životního prostředí
- Poplatky za využívání přírodních zdrojů
- Ostatní poplatky, zajišťovací nástroje, obchodovatelná emisní oprávnění

NÁSTROJE POZITIVNÍ STIMULACE:

- Dotace, subvence a granty poskytované z veřejných rozpočtů
- Zvýhodněné půjčky, úvěry a garance

NÁSTROJE SMÍŠENÉ STIMULACE:

- Úlevy při placení poplatků
- Daně

Východiska

zásada znečišťovatel platí

§ 31 zákona č. 17/1992 Sb. – „Za znečišťování životního prostředí, případně jeho složek a za hospodářské využívání přírodních zdrojů platí fyzické nebo právnické osoby daně, poplatky, odvody a další platby, stanoví-li tak zvláštní předpisy.“

doplněk administrativních nástrojů

princip integrovaného přístupu k ochraně ŽP

§ 32 zákona č. 17/1992 Sb. – „Zvláštní předpisy stanoví, kdy mohou být právnické nebo fyzické osoby, které chrání životní prostředí nebo využívají přírodní zdroje v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje, zvýhodněny úpravami daní a odvodů nebo poskytováním úvěrů a dotací.“

Širší souvislosti

Ekonomické nástroje – působení tržních mechanismů

Relevantní trh: Obec, stát, EU, globální trh

Právní úprava trhu: ekonomická zátěž, hospodářská soutěž, státní podpora, omezující opatření - MEQR

EU: *Danish bottles*

WTO/GATT: US-Mexico (Tuna I): alternativní, méně omezující možnosti, zejména participace na mezinárodní dohodě o spolupráci, která by koordinovala úsilí států o ochranu delfínů

Širší souvislosti

C-592/14 (*European Federation for Cosmetic Ingredients*):

Unijní právo chrání evropský trh proti kosmetickým přípravkům obsahujícím přísady, které byly podrobeny zkouškám na zvířatech. Pokud byly tyto zkoušky provedeny mimo území Unie za účelem prodeje přípravku ve třetích zemích a výsledky těchto zkoušek byly použity k prokázání bezpečnosti přípravku, může být uvedení tohoto přípravku na unijní trh zakázáno.

C-424/13 (*Rozsudek Zuchtvieh-Export*):

Podmínky přepravy hospodářských zvířat se vztahují i na část cesty mimo Unii. Konkrétně to znamená, že u přepravy, která začíná na území Unie a pokračuje mimo toto území, musí organizátor cesty předložit knihu jízd, která je z pohledu podmínek této cesty realistická a umožňuje se domnívat, že ustanovení uvedeného nařízení budou dodržena včetně úseku cesty, který se uskuteční na území třetí země.

EU: Koniec mentoli. To cios dla Polski

Spotřební daň x zákaz: Unijní opatření, vnitrostátní opatření

Krabička cigaret za 80 Kč	
spotřební daň	47 Kč
DPH	14 Kč
výroba a zisk	14 Kč
marže prodejce	5 Kč

Světová zdravotnická organizace (WHO) prosazuje, aby celková daň (spotřební daň + daň z přidané hodnoty) tvořila ve všech zemích minimálně 70 procent maloobchodní ceny. Pak se údajně díky daním daří snižovat počet úmrtí kvůli onemocněním spojeným s kouřením.

EU: Koniec mentoli. To cios dla Polski

Spotřební daň x zákaz: Unijní opatření, vnitrostátní opatření

Zdroj: ČT24

EU: Koniec mentoli. To cios dla Polski

C-358/14 (Polsko v. Parlament a Rada):

Varování a odpudivé obrázky. Alkohol může potkat stejný osud jako tabák

Ilustrační snímek | foto: video.IDNES.cz

[http://ekonomika .idnes.cz/varovani-a-odpudive-obrazky-mohou-byt-v-budoucnu-i-na-alkoholu-ps6-/eko_euro.aspx?c=A161012_094802_eko_euro_fih](http://ekonomika.idnes.cz/varovani-a-odpudive-obrazky-mohou-byt-v-budoucnu-i-na-alkoholu-ps6-/eko_euro.aspx?c=A161012_094802_eko_euro_fih)

Ekonomizace ochrany ŽP

TRAGEDY OF THE COMMONS

Ekonomizace ochrany ŽP

Faktické možnosti: Zákaz obchodování x omezení x zatížení

Nikdy srovnatelné dopady na zúčastněné státy.

Ekonomizace ochrany ŽP

https://en.wikipedia.org/wiki/Paris_Agreement

Širší souvislosti

I. Informace o stavu k 31. 12. 2015

STAV POHLEDÁVEK ČR			
	jistina v tis. Kč	úroky v tis. Kč	celkem v tis. Kč
Civilní úvěry:			18 031 583
Kuba	4 684 335	2 259 143	6 943 478
Jugoslávie (bývalá)	1 027 409	3 108 209	4 135 618
Súdán	629 548	2 765 596	3 395 144
Irák	1 355 613	ne	1 355 613
Írán	599 870	827 319	1 427 189
Rusko - Krivoj Rog	146 425	111 742	258 167
Čína ^[1]	268 560	ne	268 560
KLDR	203 369	ne	203 369
Bělorusko	44 445	ne	44 445
Speciální úvěry:			8 054 582
Kuba, Libye			8 054 582
<i>Údaje o speciálních pohledávkách podléhají režimu utajení dle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti</i>			
Ostatní pohledávky:			9 334 421
Kazachstán (ČPP Transgas, s.p.)	2 885 777	ne	2 885 777
Irák - VLT Brno, a.s. ^[2]	2 124 906	ne	2 124 906
Írán - Cheteng s.r.o. ^[3]	2 643 247	ne	2 643 247

Irák	1 355 613	ne	1 355 613
Írán	599 870	827 319	1 427 189
Rusko - Krivoj Rog	146 425	111 742	258 167
Čína ^[1]	268 560	ne	268 560
KLDR	203 369	ne	203 369
Bělorusko	44 445	ne	44 445
Speciální úvěry:			8 054 582
Kuba, Libye			8 054 582
<i>Údaje o speciálních pohledávkách podléhají režimu utajení dle zákona č.412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti</i>			
Ostatní pohledávky:			9 334 421
Kazachstán (ČPP Transgas, s.p.)	2 885 777	ne	2 885 777
Irák - VLT Brno, a.s. ^[2]	2 124 906	ne	2 124 906
Írán - Cheteng s.r.o. ^[3]	2 643 247	ne	2 643 247
Ukrajina (ČPP Transgas, s.p.)	1 680 491	ne	1 680 491
Deblokátoři a ostatní subjekty:			1 638 505
Alžírsko - Pragoinvest	300 835	320 137	620 972
Rusko – debl. BMC Agro-Industry	434 827	124 451	559 278
Rusko - deblokátoři EMÚ a UFC	258 779	ne	258 779
Indie - Lanatex	51 071	25 977	77 048
Čína – české společnosti	50 262	ne	50 262
Peru – pohl. Murárik, Ponocný	39 373	1 163	40 536
Tanzánie - Intergeo	31 630	ne	31 630
Pohledávky k 31.12.2015 celkem:			37 059 092

Širší souvislosti

Table 1. Recorded DFNS Transactions by Country, Conservation Funds Generated, 1987-2010 (Millions US\$)

Country	Three-party Swap Funding	Non-US Bilateral and Multilateral Swap Funding	US Bilateral Swap Funding	Total
Argentina			\$3.1	\$3.1
Bangladesh			\$8.5	\$8.5
Belize			\$9.0	\$9.0
Bolivia	\$3.1	\$9.6	\$21.8	\$34.5
Botswana			\$8.3	\$8.3
Brazil	\$2.2			\$2.2
Bulgaria		\$16.2		\$16.2
Cameroon		\$25.0		\$25.0
Chile			\$18.7	\$18.7
Colombia		\$12.0	\$51.6	\$63.6
Costa Rica	\$42.9	\$43.3	\$26.0	\$112.2
Dominican Republic	\$0.6			\$0.6
Ecuador	\$7.4	\$10.8		\$18.2
Egypt		\$29.6		\$29.6
El Salvador		\$6.0	\$55.2	\$61.2
Ghana	\$1.1			\$1.1
Guatemala	\$1.4		\$24.4	\$25.8

Dominican Republic	\$0.6			\$0.6
Ecuador	\$7.4	\$10.8		\$18.2
Egypt		\$29.6		\$29.6
El Salvador		\$6.0	\$55.2	\$61.2
Ghana	\$1.1			\$1.1
Guatemala	\$1.4		\$24.4	\$25.8
Guinea Bissau		\$0.4		\$0.4
Honduras		\$21.4		\$21.4
Indonesia			\$30.0	\$30.0
Jamaica	\$0.4		\$37.5	\$37.9
Jordan		\$45.5		\$45.5
Madagascar	\$30.9	\$14.8		\$45.8
Mexico	\$4.2	\$0.0		\$4.2
Nicaragua		\$2.7		\$2.7
Nigeria	\$0.1			\$0.1
Panama			\$20.9	\$20.9
Paraguay			\$7.4	\$7.4
Peru	\$12.2	\$52.7	\$58.4	\$123.3
Philippines	\$29.1	\$21.9	\$8.3	\$59.3
Poland	\$0.1	\$141.0		\$141.1
Syria		\$15.9		\$15.9
Tanzania		\$18.7		\$18.7
Tunisia		\$1.6		\$1.6
Uruguay			\$7.0	\$7.0
Vietnam		\$10.4		\$10.4
Zambia	\$2.5			\$2.5
Total by Swap Type	\$138.1	\$499.6	\$396.2	\$1,033.9

Ekonomizace ochrany ŽP

- Sedmý akční program přináší posun ekopolitického paradigmatu spočívající v tom, že je volně propojený s unijním rozpočtem a pevně propojený s dalším vývojem Unie.
- Vázanost rozpočtu na env. cíle: Například investice do regionů směřuje od určitého stupně výrazněji k dosažení energetické soběstačnosti a podpory obnovitelných zdrojů (minimálně 20 % u regionů nad 75 % průměru unijního GDP).
- Lisabonská strategie pro růst a zaměstnanost
- **Růstová strategie EU 2020** si klade za cíl vytvořit **chytrou, zelenou a inkluzivní ekonomiku**.

Ekonomizace ochrany ŽP

Snahy o přechod na **oběhové hospodářství** (*circular economy*) patrné zejména v regulaci nakládání s přírodními zdroji.

Cílem oběhového hospodářství je omezení plýtvání, zvýšení produktivity zdrojů, vytvoření nových pracovních míst i zlepšení životního prostředí. Jako příklad lze uvést nakládání s odpady, jehož právní úprava přešla **od pojetí odpadového hospodářství jako usměrňování proudů jednotlivých druhů odpadů přes regulaci založené na rozlišování materiálů napříč druhy odpadu až k pojetí odpadu coby významného zdroje pro další využití.**

V roce 2015 Evropská unie přijala **Akční plán pro oběhové hospodářství**, který obsahuje opatření, která pokrývají celý výrobní cyklus, a to od výroby a spotřeby k řízení odpadu a trhu s druhotnými surovinami. Akční plán doplňují legislativní návrhy zejména v oblasti nakládání s odpady.

Ekonomizace ochrany ŽP

- **Environmentální průmysl EU: roční obrat více než 300 miliard EUR.**
- **Zátěž z ochrany ŽP x nevyužité příležitosti**
- **Důsledkem nejistoty ohledně možností provádění, směrů a časových rámců právní úpravy proto mohou být významné náklady, pokud jde o nevyužité příležitosti.**
- **Plné provedení unijních právních předpisů o odpadech vytvoří podle odhadů 400 000 pracovních míst a jeho čisté náklady budou o 72 miliard eur ročně nižší než u alternativního scénáře, kdy k jeho provedení nedojde.**

Charakteristika, funkce a dělení konkrétních ekonomických nástrojů v ochraně životního prostředí

Charakteristika

- **opatření finanční povahy**
- hlavním účelem je a) **motivační působení** na chování regulovaných subjektů, nebo b) **zajištění (akumulace) prostředků k realizaci opatření** na ochranu ŽP
- **zpravidla nástroje nepřímé regulace**
  - možnost volby chování
  - řazeny i nástroje přímé regulace: povinné zajištění nebo fondy
- **účelem není trestat** chování lidí
  - váží se k právně dovolenému jednání
  - nelze zpochybnit ekonomické dopady sankcí
- **nejde o náhradu škody** (viz NS ČR, sp. zn. 25 Cdo 769/2006)

Funkce ekonomických nástrojů

- **motivační**
  - ekologické chování i ekonomicky výhodné, tj. minimálně ve výši nákladů na odstranění znečištění
- **internalizační**
  - zahrnutí negativních externalit do rozhodování subjektů
- **akumulační**
  - fiskální - prostředky nejsou určeny na opatření k ochraně ŽP
- **kompensační**
  - nahrazení újmy na životním prostředí
- **zajišťovací**

Druhy ekonomických nástrojů - rozdělení

- **podle hlavní funkce**
- **podle způsobu působení**
  - pozitivní/negativní
- **podle oblasti působení**
  - tradičně ovzduší, voda, odpady; méně v oblasti přírody
- **podle formy (viz dále)**
- výčet ekonomických nástrojů
  - OECD: <http://www2.oecd.org/ecoinst/queries/Default.aspx#>
  - množství vybraných prostředků: viz Statistické ročenky ŽP ČR: http://www.mzp.cz/cz/statisticka_rocenka_zivotniho_prostredi_publicace

Formy ekonomických nástrojů I

Platební

- **za poškozování ŽP (emisní)**
  - např. za znečišťování ovzduší, vypouštění odpadních vod – zpravidla průmyslově
- **za využívání přírodních zdrojů**
  - např. za odběr vody či zábor půdy
- **platby za veřejné služby**
  - (např. za komunální odpad), pokud mají veřejnoprávní povahu
- soukromoprávní povahu mají **cenové úhrady**
  - platba za správu vodních toků
- za **nakládání s látkami nebo výrobky** ohrožující ŽP
  - látky poškozující ozónovou vrstvu a F-plyny
- **ekologické daně** – neekvivalentní
  - tzv. energetické daně (zákon č. 261/2007 Sb.) - spotřební daň z elektřiny, pevných paliv a zemního plynu
  - ekologická daňová reforma

Formy ekonomických nástrojů II

Trhy s obchodovatelnými kvótami/limity

- obchoduje se s právem, které je povoleno zákonem nebo ISA
- v ČR/EU systém obchodování s **povolenkami na emise skleníkových plynů**

Environmentální pojištění

- u činností se zvýšeným rizikem neočekávaných událostí vážně poškozujících ŽP
- jeden ze zajišťovacích institutů
- **jaderná škoda** (navíc záruka státu)
- **havárie způsobená chemickými látkami** – dnes zákon č. 224/2015 Sb.
- finanční rezervy či rezervní fondy
- rezerva pro **rekultivaci skládky** či pro sanaci následků těžby

Zálohové systémy

- **vratné zálohované obaly**
- rozsah dle nařízení vlády 111/2002 Sb. – zejména pивní láhve
- společné znaky má také povinnost zpětného odběru některých výrobků

Výdaje z veřejných rozpočtů

- SFŽP, územní rozpočty, evropské zdroje, vlastní činnost státu a ÚSC

Poplatky za poškozování ŽP (emise)

Poplatek za vypouštění odpadních vod (1966)

- **do povrchových vod**
  - až „průmyslové“ množství – od 100 000 m³; odklad a prominutí
  - příjem SFŽP
- **do podzemních vod**
  - za ekvivalentního obyvatele ročně – neplatí se u bydlení a rekreace
  - příjem obce

Poplatky za znečišťování ovzduší (1967)

- za tunu TZL, SO₂, NO_x, VOC
- velké zdroje a poplatky až od 50 000 Kč ročně
- do 2021 se postupně zvyšují – výsledek politické dohody
- od 2017 pro SFŽP jen 65 %, kraj 25 %, státní rozpočet 10 % (účelová vázanost)

Poplatky za poškozování ŽP (emise) II

Poplatek za uložení odpadu na skládku (1992)

- **základní složka - za běžný odpad**
  - příjem obcí, na jejichž území se skládka nachází
  - považováno za nespravedlivé → návrhy de lege ferenda
- **riziková složka – za uložení nebezpečného odpadu**
  - příjem SFŽP
- budou se dále zvyšovat – očekáván zákaz skládkování

Poplatek za radioaktivní odpad

- **odvádí se na jaderný účet – z něj financována činnost SÚRAO**
- z výroby elektřiny v JE, za odevzdání malého množství radioaktivního odpadu
- pokrývá náklady na bezpečné uložení radioaktivního odpadu

Poplatky za využití přírodních zdrojů

Poplatek za odběr podzemní vody (1980)

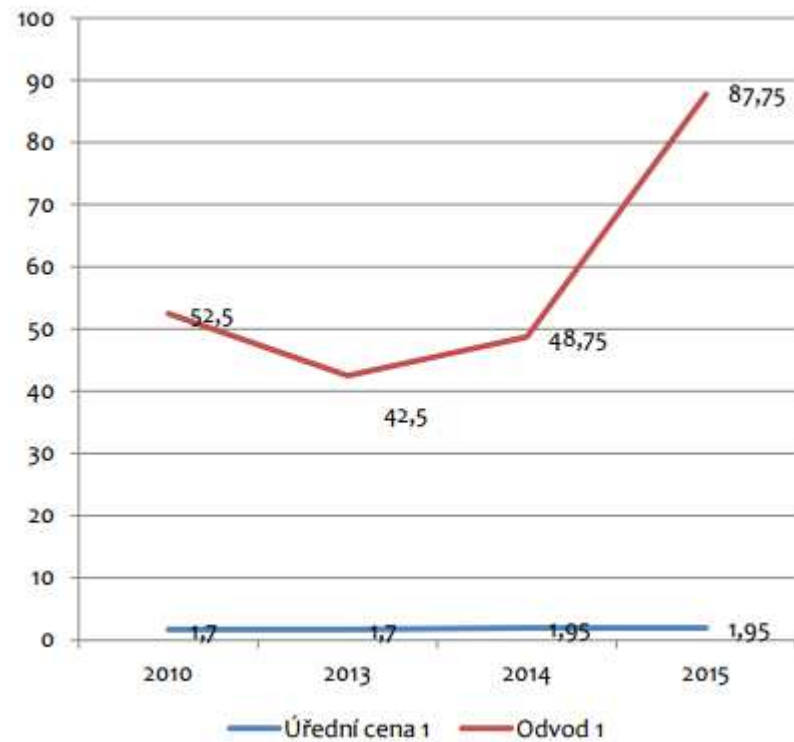
- průmyslové množství – 500 m³ za měsíc
- příjmem SFŽP a kraje (výstavba a obnova vodohospodářské infrastruktury; zejména na území obce, kde se voda odebírá)

Poplatky za zábor půdy

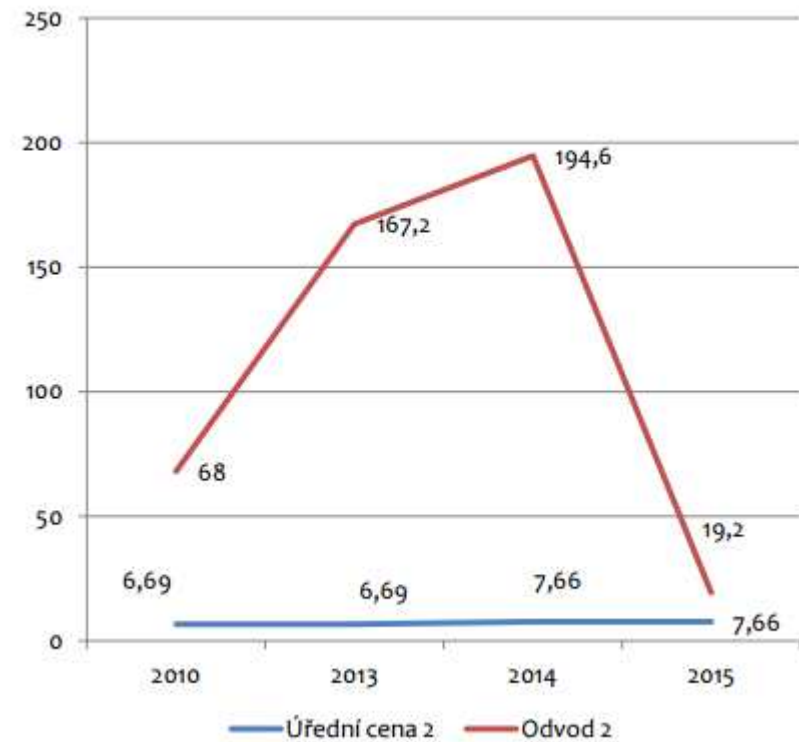
- **odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu (1966)**
  - výrazné zvýšení v roce 2011
  - novela č. 41/2015 Sb. – osvobození, snížení, rozpočtové určení
- **poplatek za odnětí pozemku určeného k plnění funkcí lesa (1996)**
- **poplatek za průzkumné území**
- **poplatek z dobývacího prostoru**
  - chybí prováděcí předpis, který by zohlednil environmentální hlediska
  - dotčeného území – jednotná nejnižší taxa
  - připravována novela horního zákona týkající se zejména úhrad

Vývoj odvodů/cen: 2010 - 2013 - 2014 - 2015

Orná půda na Šumavě

Půda pro továrnu v Solnici

Poplatky za využití přírodních zdrojů II

Úhrada z vydobytých vyhrazených nerostů

- není zohledněn žádný ekologický aspekt → spíše „cena“ za nerost (ve vlastnictví státu)
- 25 % příjmem státu (účelová vázanost), 75 % obce

Poplatek za vstup a vjezd do národního parku

- chybí detailní zákonné vymezení → nelze uplatnit
- dříve vybírán v KRNAP
- nepřímo regulováno placenými tzv. průvodci divočinou
- <http://www.npsumava.cz/cz/1081/sekce/pruvodci-divocinou-2014/>
- vstupné do „soukromých“ rezervací

Poplatek za kácení dřevin

- chybí prováděcí zákon → nelze uplatnit
- nelze zavést ani vyhláškou obce (nález Pl. ÚS 63/04)
- pouze náhradní výsadba; nevyužitý potenciál

Poplatky za vybrané látky a výrobky

Látky poškozující ozónovou vrstvu

- zákon č. 73/2012 Sb. – hlavním opatřením je omezení jejich výroby a znovuzískávání
- halony a freony (vysoký potenciál poškozovat ozónovou vrstvu)
- zpoplatněno uvedení na trh, dovoz, použití pro vlastní potřebu –
- za kilogram látky

Platby za veřejné služby

Platba k úhradě správy vodních toků (1962)

- podle odběru povrchové vody
- soukromoprávní platba vybíraná správci Povodí – stanovuje cenu

Platby za provoz systému k likvidaci komunálního odpadu

- různé způsoby zpoplatnění – platí nepodnikající fyzické osoby
- paušální platby/podle množství odpadů (PAYT) – příjmem obce
- podnikající osoby nakládají s odpady na základě smluv

Poplatek za psa

- „nemá jiný význam než snižovat či vyrovnávat negativní důsledky spojené s chovem psů“ [1545/2008 Sb. NSS]

Trhy s obchodovatelnými kvótami

Obchoduje se s právem, které je upravené zákonem nebo ISA

- „povolenkou jiná majetková hodnota odpovídající právu provozovatele zařízení nebo provozovatele letadla vypustit do ovzduší ekvivalent tuny oxidu uhličitého“ [§ 2 písm. t) zákona č. 383/2012 Sb.]

Systemy obchodování: uzavřený, otevřený, hybridní

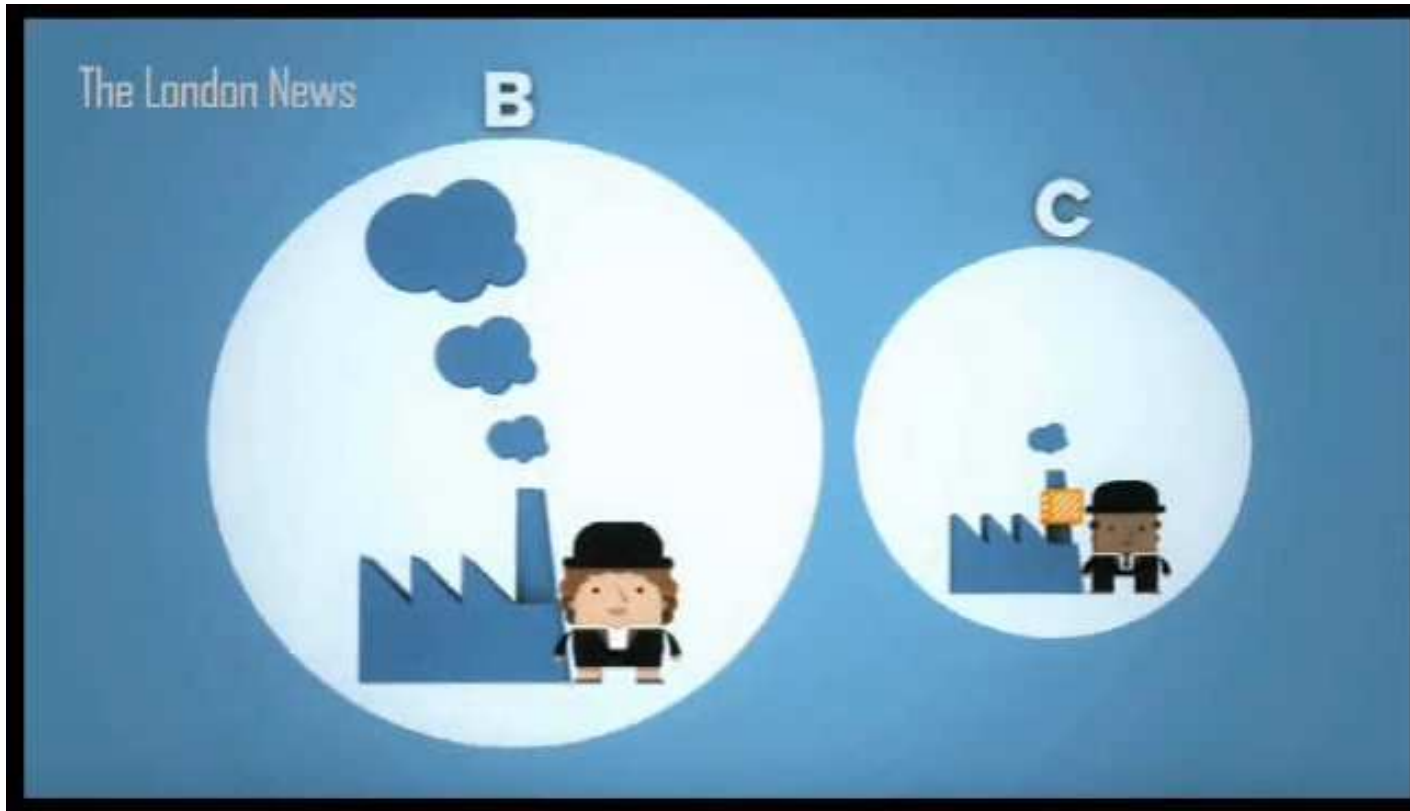
- odstraňování znečištění tam, kde je to nejlevnější
- postupné zpřísnování (omezování) kvót
- více využíváno v zahraničí

System obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů

- mezinárodně mezi státy
- EU ETS – mezi vybranými provozovateli (přenesení odpovědnosti i na ně)
- <http://www.eex.com/en/>

Trhy s obchodovatelnými kvótami

<https://www.youtube.com/watch?v=5YCftIILyW>

Trhy s obchodovatelnými kvótami

<https://www.youtube.com/watch?v=AFG18gcT3wM>

Zelená úsporám

Program Ministerstva životního prostředí administrovaný Státním fondem životního prostředí ČR
zaměřený na úspory energie a obnovitelné zdroje energie v rodinných a bytových domech
Oficiální web programu Zelená úsporám

Česká republika získala na tento Program finanční prostředky zejména prodejem tzv. emisních kreditů Kjótského protokolu o snižování emisí skleníkových plynů. Se souhlasem vlády Fond použije pro posílení disponibilních zdrojů Programu zdroje z účtu na podporu sběru a zpracování autovraků dle § 37e odst. 6 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Dále Fond na podporu energetických úspor ve veřejných budovách v rámci Programu použije prostředky z vládní rozpočtové rezervy odpovídající výnosům z dražeb povolenek zbývajících v rezervě pro nové účastníky (NER).

Zelená úsporám

Program Ministerstva životního prostředí administrovaný Státním fondem životního prostředí ČR
zaměřený na úspory energie a obnovitelné zdroje energie v rodinných a bytových domech
oficiální web programu Zelená úsporám

Program je členěn do těchto základních oblastí podpory:

A. Úspora energie na vytápění

- **Celkové zateplení**
- **Dílčí zateplení**

B. Výstavba v pasivním energetickém standardu

C. Využití obnovitelných zdrojů energie pro vytápění a přípravu teplé vody

- **Výměna neekologického vytápění za nízkoemisní zdroje na biomasu a účinná tepelná čerpadla**
- **Instalace nízkoemisních zdrojů na biomasu a účinných tepelných čerpadel do novostaveb**
- **Instalace solárně-termických kolektorů**

D. Dotační bonus za vybrané kombinace opatření - některé kombinace opatření jsou zvýhodněny dotačním bonusem (maximálně jednou pro daný objekt i při využití více z uvedených kombinací)

E. Dotace na přípravu a realizaci podporovaných opatření v rámci Programu

F. Realizace úspor energie v budovách veřejného sektoru

**Díky kotlíkové dotaci můžu
v naší obci i já lépe dýchat.**

- **Staré kotle na tuhá paliva v současnosti patří mezi největší znečišťovatele ovzduší.**
- ***Ministerstvo životního prostředí proto s EU dojednalo jedinečnou a revoluční možnost pro české domácnosti vyměnit tyto kotle za nové ekologičtější.***
- Operační program Životní prostředí 2014-2020 navazuje na operační program Životní prostředí 2007-2013. Řídícím orgánem je Ministerstvo životního prostředí(MŽP).
- Dle schválené alokace by mělo být vyměněno 85 000 kotlů. Zřejmě nejvyšší podíl peněz bude směřován do Moravskoslezského kraje (cca 1,1 mld Kč) a do Ústeckého kraje.

Ekologické daně

Od poplatků se liší svou neekvivalentností (neposkytnutím protiplnění)

zdaněny nepříznivé dopady na životní prostředí

- úlevy či osvobození za úspory energií, použití moderních technologií, věda a výzkum apod.

dnes tzv. energetické daně

- zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů
- implementace Směrnice 2003/96/ES
- spotřební daň z elektřiny, pevných paliv a zemního plynu
  - cílem je snížení spotřeby energií a emisí CO²
  - také spotřební daň z minerálních olejů (již od 1993)
- platí konečný spotřebitel
- osvobození u vybraných odvětví či z obnovitelného zdroje

Další daně s vazbou na ŽP

Osvobození u daně z nemovitosti

- pozemky ve zvláště chráněných územích
- pozemky veřejně přístupných parků
- pozemky remízků a větrolamů na orné půdě
- pozemky ochranného pásma vodního zdroje
- stavby ČOV, MVE, VTE, třídění odpadů apod.

Silniční daň (1993)

- vozidla pro podnikání a nad 3,5 tuny k přepravě nákladů
- osvobození pro přepravu osob, vozidel na ekologická paliva (elektrina, plyn, hybridní pohon)
- příjem Státního fondu dopravní infrastruktury – použito na rozvoj dopravní infrastruktury a související projekty

Mýtné?

Ekologická daňová reforma

Změna daňové soustavy - výnosově neutrální

- snížení nákladů na práci v porovnání s užitím zdrojů a energií (nové daně)
- podpora inovací a tím hospodářského růstu a zaměstnanosti

Různé dopady na skupiny obyvatel

- zdražení energií – více pocítí nízkopříjmové skupiny
- zlevnění práce – nevyužijí nezaměstnaní a důchodci
- zlepšení životního prostředí – spíšelepší život nízkopříjmových skupin

V ČR zatím pouze nultá (první) etapa

- energetické daně – viz výše

Zvažované nové či upravené daně

- emisní daň z CO² - změna systému poplatků za znečišťování
- daň z pesticidů
- daň z obalů – např. plastových tašek

Zálohové systémy

Pro osoby uvádějící věci na trh jsou povinné (přímá regulace)

V ČR:

- **vratné zálohované obaly – šetří energii a primární suroviny**
  - **právo spotřebitele na výběr**
  - **rozsah dle nařízení vlády 111/2002 Sb. – zejména pивní láhve**
- **uvažuje se o záloze na PET láhve – funguje již např. v Německu či ve Švédsku**

NAŘÍZENÍ VLÁDY

ze dne 20. února 2002,

kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů

Vláda nařizuje podle § 50 odst. 1 zákona č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), k provedení § 9 odst. 9:

§ 1

Výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů je uvedena v příloze k tomuto nařízení.

§ 2

Toto nařízení nabývá účinnosti čtyřicátým pátým dnem následujícím po dni vyhlášení.

Předseda vlády:

Ing. Zeman v. r.

Místopředseda vlády a ministr průmyslu a obchodu:

doc. Ing. Grégr v. r.

Příloha k nařízení vlády č. 111/2002 Sb.

Seznam skleněných vratných zálohovaných obalů, u kterých se stanoví výše zálohy

Druh obalu		Norma	Výše zálohy (Kč)	Poznámka
Láhev na víno	1,0 l	ČSN 703133	3,-	
Láhev na minerální vodu	0,7 l	ČSN 703101	1,-	
Láhev na ovocný sirup	0,7 l	ČSN 703111	3,-	
Láhev na pivo s korunkovým uzávěrem	0,5 l	pokud ústí splňuje požadavky ČSN EN 14634	3,-	
Láhev na limonádu a sodovou vodu	0,33 l	ČSN 703105	3,-	
Láhev na minerální vodu	0,33 l		3,-	láhev musí splňovat rozměry ¹⁾ stanovené v nákresu uvedeném v této příloze

¹⁾ Rozměry grafického zobrazení jsou uvedeny v milimetrech.

Nákres láhve na minerální vodu 0,33 l.

Povinnost zpětného odběru

Zpětný odběr a využití odpadů z obalů

Zpětný odběr a využití elektrozařízení

- povinnost financovat zpětný odběr, zpracování, využití a odstranění elektrozařízení pocházejícího z domácností má výrobce
  - zařízení do 13. 8. 2005 – tzv. PHE poplatek (u velkých spotřebičů do srpna 2015 uváděn odděleně)
  - nového zařízení – vynaložené náklady se při prodeji nových elektrozařízení uvádějí odděleně podle volby výrobce
  - ve výsledku platí spotřebitel

Poplatek na podporu sběru, zpracování, využití a odstranění vybraných autovraků (2004)

- při registraci či první přeregistraci vozidla - podle třídy EURO
- příjmem SFŽP – použití zejména na podporu „zpracování“ autovraků

Environmentální pojištění

U činností se zvýšeným rizikem neočekávaných událostí vážně poškozujících ŽP

Jeden ze zajišťovacích institutů

- lze splnit rezervním fondem, rezervou, finanční jistinou
- plní také uhrazovací a motivační funkci

Povinné pojištění odpovědnosti za ztráty na ŽP

- jaderná škoda (navíc záruka státu)
- havárie způsobená chemickými látkami – zákon č. 224/2015 Sb.
- ekologická újma podle hodnocení rizik
- škoda na životním prostředí Antarktidy

Rezervní fondy

Povinné zajišťovací fondy

- k zajištění provedení nákladných nápravných opatření
- prostředky zůstávají ve vlastnictví „provozovatele“ – omezená
- dispozice na vázaném účtu
- pro rekultivace či sanace x pro případ havárie
- jsou obligatorní – proto nástroje přímé regulace

V ČR:

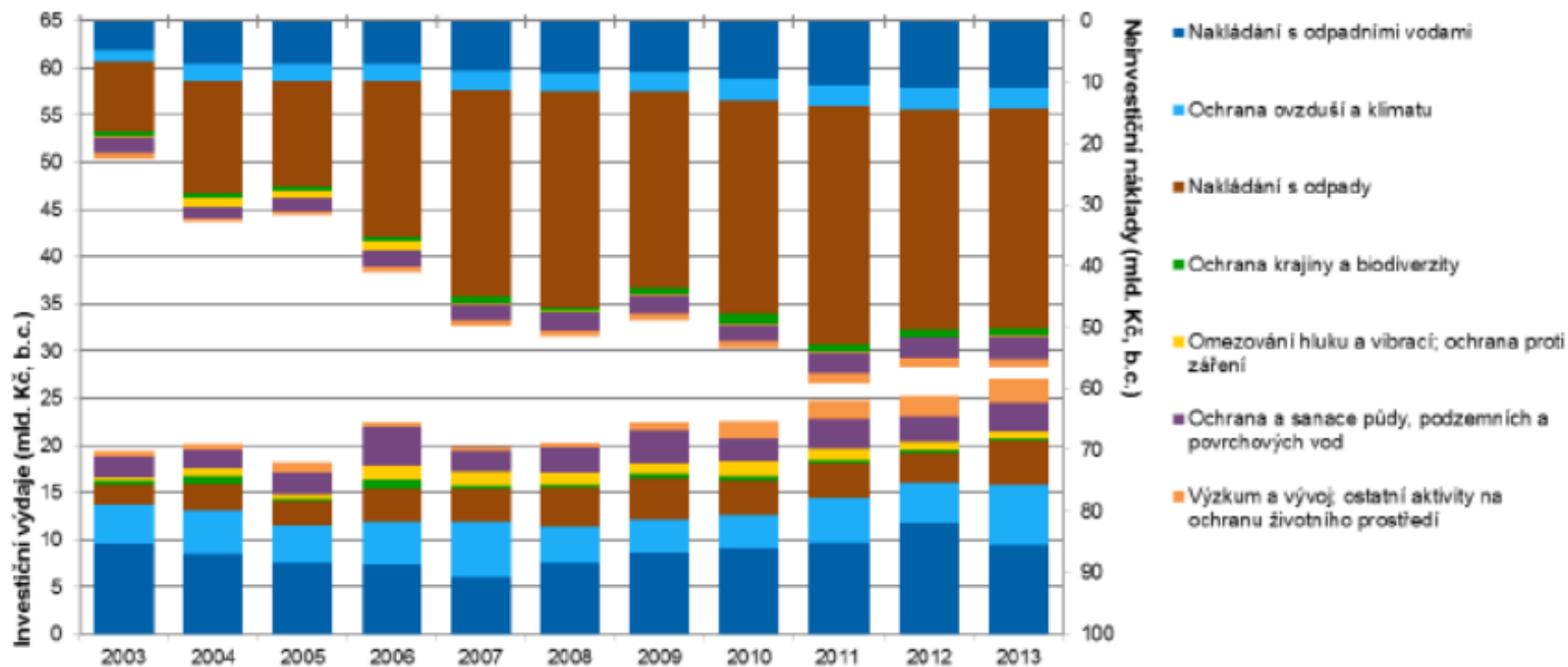
- jaderný účet – viz výše, úložiště radioaktivního odpadu
- rezerva pro rekultivaci skládky
- rezerva pro sanaci následků těžby

Výdaje na životní prostředí

Graf 2 → Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle programového zaměření v ČR [mld. Kč, b.c.], 2003–2013

Zdroj: ČSÚ

Výdaje na životní prostředí II

Státní prostředky

- jednotlivá ministerstva
- veřejné fondy – např. SFŽP, SZIF – viz dále
- kompenzace za ekonomickou újmu – např. z důvodu ochrany přírody či lesa (někdy chápáno jako ekonomický nástroj)

Evropské zdroje

Rozpočty územních samospráv

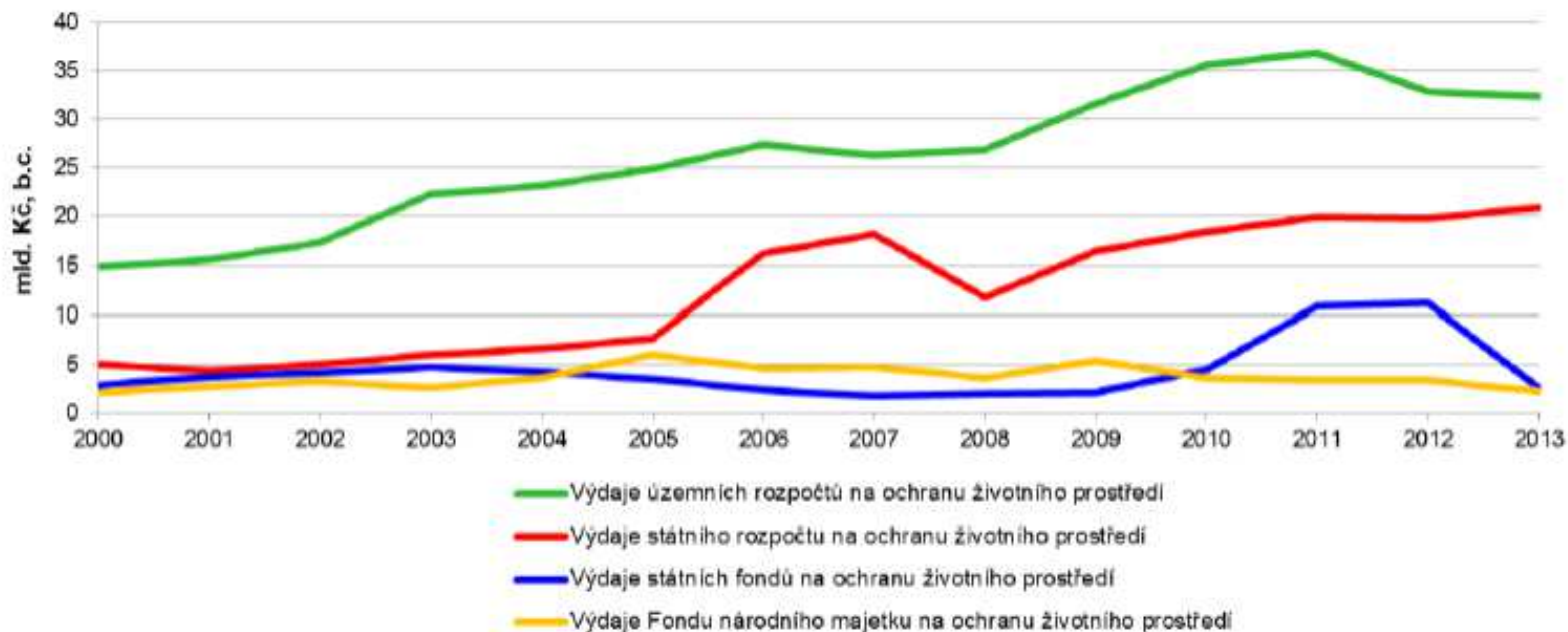
- dominantní
- dary a dotace schvaluje zastupitelstvo

Soukromé zdroje

Výdaje na životní prostředí

Graf 3 → Veřejné výdaje na ochranu životního prostředí v ČR dle typu zdroje [mld. Kč, b.c.], 2000–2013

FNM ČR byl k 1. 1. 2006 zrušen. Jeho kompetence a prostředky vynakládané k odstranění starých ekologických škod vzniklých před privatizací nyní spravuje MF ČR.

Zdroj: MF ČR

Státní fond životního prostředí

Zpravidla řazen mezi institucionální prostředky

- subjekty práva – jiná státní organizace
- zřízen zákonem č. 388/1991 Sb.

Příjmy tvoří zejména platby, pokuty, dotace ze státního rozpočtu, jednotky přiděleného množství CO₂

Též stimulační funkce – prostředky účelově vázány

- podpora investičních a neinvestičních akcí osob souvisejících s ochranou a zlepšováním ŽP
  - dotace, půjčka, subvence, převzetí závazku – není na ně právní nárok
- výzkum vývoj v oblasti ŽP
- osvěta a šíření informací o ŽP

NOVÁ ZELENÁ ÚSPORÁM

OPŽP

NÁRODNÍ PROGRAM ŽP

JINÉ PROGRAMY

PŮJČKY

KONTAKTY

Právě se nacházíte: [Úvodní stránka](#) » [Aktuality](#)

Aktuality	▼
Pro novináře	▼
Státní fond životního prostředí ČR	▼
Veřejné zakázky vyhlášené SFŽP	▼
Audio-video prezentace	▼

Svobodný přístup k informacím	▼
Dotazy podle zákona č. 106/1999 Sb.	▼
Přijaté a schválené žádosti	▼
Kariéra	▼
Nabídka nepotřebného majetku	▼
Dokumenty ke stažení	▼
Odkazy	▼

NEWSLETTER E-MAILEM

Napište adresu e-mailu, na který chcete dostávat aktuality SFŽP:

Aktuality

OPŽP 2014+: Startují poslední výzvy v tomto roce Tisková zpráva

02.10.2017 Ministerstvo životního prostředí spolu se Státním fondem životního prostředí ČR vyhlašují tři nové výzvy k podávání žádostí o dotace z EU fondů. Miliarda korun je nachystána pro města a obce na efektivnější hospodaření s dešťovou vodou a na protipovodňovou ochranu, finanční pomoc směřuje i na sanaci kontaminovaných lokalit.

Známe plán dotačních výzev OPŽP 2014–2020 na rok 2018

26.09.2017 Zájemci o evropské dotace v oblasti životního prostředí se mohou již nyní seznámit s plánem dotačních výzev z Operačního programu Životní prostředí na rok 2018. Z Evropských strukturálních a investičních fondů je na příští rok připraveno k čerpání 9,1 miliard korun, které budou rozděleny v 19 nových výzvách.

Aktualizovali jsme Metodické pokyny pro zajištění pohledávek z poskytovaných půjček SFŽP ČR

21.09.2017 Cílem úprav pokynů je zvýšit atraktivitu půjček pro žadatele, zejména pro obce a města, ale i ostatní subjekty. Zajištění půjčky by tak pro ně mělo být jednodušší a dostupnější.

Evropská komise vybírá partnera pro zajištění publicity politiky soudržnosti

20.09.2017 Až do 16. října 2017 lze žádat o speciální granty na zajištění informačních kampaní o lepším porozumění politice soudržnosti EU a o uskutečněních projektech financovaných z evropských fondů.

I letos poradíme na veletrhu FOR ARCH, jak na dotace

Po–Pá 7.30–16.00 800 260 500
 dotazy@sfzp.cz

Akce a pozvánky

12. 9. 2017 - 4. 10. 2017
[Semináře k prioritní ose 1 OPŽP 2014–2020](#)

O možnostech získání financí na projekty v oblasti vodovodů a kanalizací.

25. 9. 2017 - 18. 10. 2017
[Semináře NZÚ a Dešťovka v krajích](#)

Stavíte, rekonstruuje? Řekněte si o dotaci. Poradíme vám, jak na to!

27. 9. 2017 - 27. 10. 2017
[Semináře k energetickým úsporám – podzim 2017](#)

Odborníci představí možnosti spolufinancování z evropských a

» [Archiv akcí a pozvánek](#)

PORADENSKÉ CENTRUM

nová
zelená
úsporám

Priorita
Informační zpravodaj Operačního programu Životní prostředí

Vlastní aktivity státu či ÚSC

- výkon státní správy (čl. 7 Ústavy)
- péče o státní lesy a zvláště chráněná území
- pozemkové úpravy
- údržba veřejné zeleně
- odstraňování ekologických zátěží
- provoz zvířecích útulků atd.

Výhody a nevýhody ekonomických nástrojů

Výhody

- tržní konformita
- nižší administrativní náklady v porovnání s administrativními nástroji
- ekonomická efektivita
- odstranění znečištění tam, kde to je nejlevnější
- podpora inovací

Nevýhody

- nejistý výsledek (subjekty se mohou chovat jinak než bylo předpokládáno)
- omezený věcný dopad (v zásadě neřeší havarijní stavy či akutní stavy, vyloučení používání nebezpečných látek, kdy nestačí nezávazná motivace)

Rizika

„kouzlo nechtěného“

- nezamýšlené důsledky – např. černé skládky

vyschlé zdroje

- změna chování znamená menší příjem z poplatků/daní

„vytloukání klínu klínem“

- podpora biopaliv či FVE (zábor půdy)

obtížné oceňování přírodních zdrojů i újmy na nich

- pro naplnění motivační, internalizační i kompenzační funkce

politické vlivy a lobby při rozhodování o systému nástrojů

prostředky nepoužity na ochranu ŽP

- účelová vázanost: žádná - sektorová (příroda) – konkrétní (dřeviny)
- žádná: skládkovné (základní složka), úhrady z nerostů, část odvodů

ze ZPF

Děkuji za pozornost!

